

Werkstuk Levensbeschouwing De Mithras cultus

Werkstuk door een scholier

2518 woorden

19 jaar geleden

★ 6,7

64 keer beoordeeld

Vak

Levensbeschouwing

Geschiedenis

Het vroegste bewijs dat de Mithras Cultus bestond kwam uit de eerste eeuw voor Christus. Ze kwamen er als vroegste mee in contact in ± 100 jaar na Christus. De Mithras cultus was het populairst rond 300 jaar na Christus. Niet alleen soldaten zaten bij de Mithras cultus maar ook koopmannen en politici, vrouwen mochten niet toe treden tot de cultus. De Mithras cultus was in die tijd (100-400 na Christus) erg populair. Met de bekering tot het Christendom van Constantijn de Grote in 312 begon de achteruitgang van de Mithras-cultus en na een tijdelijke opleving onder Julianus de Afvallige (331-362) verdween de verering, doordat het Christendom toen sterk genoeg werd om zich tegen zulke godsdiensten te verzetten.

Mithras

Mithras was de verpersoonlijking van het licht, dat de duisternis overwint. Zijn taak begon op 25 december (waarschijnlijk omdat op die datum ook Sol Invictus, de onoverwinnelijke zonnegod, dus het licht, is geboren), toen hij werd geboren uit een rots, die de hemel of de top van een berg moest voorstellen. Het heeft hier mee te maken dat de Mithraea in de vorm van een grot zijn gebouwd.

De belangrijkste daad van Mithras was het doden van de stier, symbool van het kwaad in de wereld en de eerstgeborene. In het gevecht wordt Mithras geholpen door een hond. De god van het kwaad stuurt echter een slang, een scorpioen en een raaf, die de stier in zijn testikels bijt. Ondanks dit weet Mithras toch de stier te overwinnen. Uit het wegvloeiende bloed ontstaat al het leven in de wereld en uit de sappen die de scorpioen verliest al het kwaad.

Het inwijden

Als je lid van de Mithras cultus wilde worden moest je eerst ingewijd worden. Hoe dit precies ging is niet helemaal duidelijk, maar ik zal het proberen te beschrijven.

Naakt en geblinddoekt moest de kandidaat neerknielen voor een gehelmde figuur, die hem beproefde met een brandende fakkel (hoe is onbekend). Met de handen op de rug gebonden knielde degene die werd ingewijd naast een zwaard, terwijl een priester hem een kroon boven het hoofd hield. De inwijdeling moest ook nog voor dood op de grond gaan liggen en werd dan aangeduwd, een toegestoken hand zorgde er voor dat hij niet viel. Tenslotte zat hij geknield op te kijken naar een rond brood. Wat dit alles te beteken heeft is onbekend. (Omdat dit alleen uit afbeeldingen is te halen).

In de culten bestond een bepaalde rangorde. De leden konden opklimmen van hoog naar laag. Leden konden opklimmen in zeven rangen, die ieder een eigen persoon en een planeet hadden. Van hoog naar laag waren dat de volgende: Corax (raaf en Mercurius), Nymphus (jonge echtgenoot en Venus), Miles (de soldaat en Mars), Leo (de leeuw en Jupiter), Perses (de Pers en Luna (de maan)), Heliodromus (de boodschapper van en Sol (de zon)) en als laatste Pater (vader en Saturnus). Degenen die de hoogste rang bereikten konden een eigen gemeenschap beginnen. Omdat de Mithraea zo klein waren zou dat wel vaak zijn gebeurd.

De Mithraea

De Mithraea was voor de Mithras aanhangers zeg maar een soort tempel, waar zij met zijn allen bijeen kwamen. Een Mithraeum was gebouwd in de vorm van een rots en was veel langer dan dat ie breed was. Aan de zijkanten waren stenen banken en aan het einde van het Mithraeum zat in de muur een icoon gebeiteld een zogenaamd Tauroctony, hierop stond Mithras die een stier doodde vergezeld met een hond, een slang, een raaf en een schorpioen. Aan de zijkanten waren ook afbeeldingen gebeiteld bijvoorbeeld de geboorte van Mithras uit een rots of Mithras die achter de stier aanjaagt. De Mithraea waren het meest gebouwd in Rome en andere steden waar veel soldaten waren gestationeerd. In Rome zijn er ongeveer 50 bewaard gebleven, een bekende is die onder de San Clemente. Je kan Mithraea door heel het Romeinse rijk vinden.

Mithras doodt de stier

In ieder Mithraeum was een afbeelding te zien waarin Mithras de stier doodt en die zagen er allemaal ongeveer hetzelfde uit. Mithras is gekleed in een tunica, een lange broek (typisch Perzisch), een mantel en een puntmuts, een Phrygische muts. Hij kijkt je aan terwijl hij half over de achterkant van de stier heenhangt, met zijn linkerhand in de neusgaten van de stier zijn kop naar achteren trekt en met zijn rechterhand zijn dolk half in de hals van de stier steekt. Er staan verschillende figuren omheen. Onder de stier likt een hond aan het bloed van de stier en bijt een schorpioen in zijn testikels. Vaak eindigt de staart van de stier in een graanaren en zit er een raaf op zijn rug. Aan de linkerkant staat een mannetje, Cautes, dezelfde kleren dragend als Mithras en een brandende fakkel omhooghoudend. Boven hem, in de linker bovenhoek, bevindt zich Sol, de zonnegod. Aan de rechterkant staat nog een ventje, Cautopates, die ook het zelfde gekleed is als Mithras en een, soms brandende, fakkel omlaag houdt. Boven hem bevindt zich Luna, de maan. Ieder figuur in de afbeelding, behalve de zon en de maan, heeft betrekking op de bij de Romeinen bekende planeten.

Verklaringen

Wat betekende het Tauroctony nu eigenlijk en waar kwam het vandaan, er zijn twee Verklaringen voor. Een Mysterische en een wetenschappelijke verklaring.

Mysterische verklaring

De mysterische verklaring is deze: Mithras was geïmporteerd uit Iran en de Tauroctony moest een oude Iranese mythe voorstellen. De rede hiervoor is dat Mithras een grieks/latijnse benaming is voor een oude

Iranese god, Mithra. De Romeinen zelf dachten ook dat de Mithras cultus uit Iran kwam. Maar dat wilde dus zeggen dat je het Tauroctony (dat op de belangrijkste plaats van het Mithraeum zat, zodat ze Mithras konden eren) ook in Iran te vinden zou moeten zijn. Maar dit was niet het geval, er werd wel een oude tekst gevonden waarin een stier werd gedood. De stierendoder hier was niet Mithra maar Ahriman, hij was het kosmische kwaad in de Iranese godsdienst. Dit betekende dus dat Mithras van origine geen Iranese godsdienst was die was komen overwaaien maar een compleet nieuwe godsdienst was.

Wetenschappelijke verklaring

Het Tauroctony is dus niet de verbeelding van een oude Iranese god maar wat was het dan wel, het was een sterrenkaart. Toen ik dit las vond ik het ook een beetje vreemd maar naar mate dat ik verder las was het heel logisch, lees maar. De dieren die op de afbeelding staan, staan eigenlijk voor sterrenbeelden op de dierenriem in de ruimte. Taurus wordt vertegenwoordigd door de stier, Canis minor door de hond, Hydra door de slang, Corvus door de raaf en scorpio door de scorpioen. De zon de maan en de dierenriem staan ook op het Tauroctony kijk nog maar is goed Mithras is de dierenriem, Sol de zonnegod (linksbovenaan) stelt de zon voor en Luna de maan (rechtsbovenin). Maar de vraag is dan natuurlijk waarom word een sterrenkaart het middelpunt van een sterke godsdienst.

Om deze vraag te beantwoorden moet ik eerst wat uitleggen over de gedachten in die tijd over het heelal. Vandaag de dag weten we dat we dat de aarde om de zon heendraait maar in die tijd was er een zogenaamd geocentrisch heelal. Dit wil zeggen dat alles om de aarde heendraait. De zon die in een jaar om de aarde heendraaide legde hierdoor een soort cirkel om de aarde, de dierenriem. Om het verschijnsel dag en nacht te verklaren hadden ze bedacht dat de aarde ook nog is om zijn as draaide. Ze wisten ook dat er een evenaar was maar dachten dat die ook een cirkel om de aarde maakte. Ze veronderstelde dat wanneer de evenaar de dierenriem zou raken dat begon de lente en de herfst. Maar dit kwam niet uit omdat de as van de aarde niet op dezelfde plek blijft. Het sterrenbeeld voor de lente en herfst veranderde om de 2160 jaar en als er 25920 jaar was verstreken was hij weer terug bij af. In 2000 tot Christus was het de tijd van de stier. Dat wil zeggen dat de stier de evenaar raakte en het sterrenbeeld was van de lente. De hond Canis minor, de slang Hydra, de raaf Corvus en de scorpioen Scorpio, het sterrenbeeld van de herfst, lagen toen ook allemaal op de evenaar. En dit was precies wat er op het tauroctony stond. Op sommige Tauroctony's staat ook nog een leeuw en een bokaal afgebeeld dat waren de sterrenbeelden voor de winter en de zomer. De leeuw spreekt voor zich en de bokaal Aquarius. Je zou bijna zeggen wat heeft heel dit verhaal nou met Mithras te maken nou dat zal ik je vertellen. In die tijd werd verondersteld dat sterren en planeten levende goden. En omdat de sterren verschoven, omdat de aarde niet op dezelfde plek blijft, dachten ze dat er een nog grotere god was die de sterren (goden) kon verschuiven en dus supermachtig was. En omdat er in het jaar nul het sterrenbeeld verschoof van de stier naar de ram was er een nieuwe god de stierendoder, Mithras. Hij symboliseerde de hoogste macht omdat hij het heelal kon laten bewegen. Er zijn afbeeldingen van Mithras dat hij de aarde met een hand vasthoud en met de andere hand de dierenriem rondraait. Mithras was onoverwinnelijk.

De overeenkomsten met het Christendom

Justinus Martyr vertelt, Mithras werd, mystiek gesproken, in een hol of grot geboren, evenals zeer vroege Christelijke legenden zeggen dat, dat met Jezus ook het geval was. Justinus voegt daaraan toe: "Hij werd geboren op de dag dat de zon opnieuw werd geboren, in de stal van Augias." Zoals iedereen weet, vertellen de christelijke Evangeliën, dat Jezus werd geboren in een kribbe of in een stal, omdat er geen plaats was voor Jozef en Maria in de herberg

In de kleuterschool hebben de jaarfeesten een voorchristelijke inhoud. Op de middelbare school krijgen de feesten daarbovenop een morele inhoud. Om verschillende redenen is het paasfeest een feest voor de middelbare school, niet voor kleuter- en lagere school. Dat heeft te maken met de achtergrond van Pasen: kleuters en lagere schoolkinderen zijn nog niet toe aan een beleving daarvan.

Uitgaande van het zonnejaar, dat begint met de lente omstreeks 21 maart is Pasen het eerste jaarfeest. In samenhang met de zon, die nu langer boven de horizon blijft dan eronder, de dag is langer dan de nacht, is Pasen het feest van de nieuwe opstanding van de zon. De verrijzenis van de zon. Daarmee is het Paasfeest véél ouder dan de christelijke invulling ervan. De gedachte van de verrijzenis van Christus is geënt op de Mithras- mysteriën, waarbij de overwinning van Mithras op de stier gevierd werd. De stier stond er symbool voor de materiële wereld. Daarbij moeten we de materiële wereld gelijkstellen met de duisternis. Mithras is de goddelijke geest, de geest van het licht die de duisternis overwint. Met Kerstmis werd zijn geboorte gevierd: Mithras was de Sol Invictus (= de Onoverwinnelijke Zon), de titel die later op Christus overging, die in een grot geboren werd op het ogenblik van de winter die overging in lente. Na die overgang, waarbij dag en nacht even lang zijn, werd de overwinning van Mithras op de stier gevierd. De zon is dan zo hoog gestegen dat ze de duisternis overwonnen heeft. En nog zal ze enkele maanden lang in stijgende lijn gaan tot de zomer overgaat in de herfst.

In Mithraea was het beeld van Mithra die de stier neer steekt zo geplaatst dat in de lente het ochtendlijke zonnelicht op het beeld viel. Toen het feest verchristelijkt werd, is het altaar, de offertafel, in de plaats gekomen en nog steeds kunnen we vanaf de lente zien dat het ochtendlicht van de zon daar éérs valt. Het altaar stond altijd naar het oosten gericht, en het koor werd al van oudsher voorzien van grote ramen om het eerste zon licht van de dag naar binnen te leiden.

Of het nu om de beeldentaal van de Mithras cultus gaat of deze van het christendom: ze gaan beide over de strijd tussen licht en duister, gesymboliseerd in de strijd tussen geest en materie, en uitgebeeld als de strijd tussen leven en dood. Als dusdanig is deze gedachte eerst geformuleerd in Perzië. De essentie is steeds: leven en dood.

Mithras doodt de stier en bestijgt dan als overwinnaar de zonnewagen. Dat is identiek hetzelfde beeld als Christus die de dood overwint en verrijst. Later, bij het einde der tijden zal Christus aan de hemelkoepel verschijnen als een lichtende zon. Zo werd ook van Mithras verteld. Waar we bij Mithras nog vooral het beeld zien spreken, is het bij het christendom meer de idee die zich op de voorgrond dringt.

Op aarde zien we dat het leven bij het begin van de lente onstuitbaar naar voren komt. De harde, koude aarde wordt op korte tijd met een levend jasje bekleed. Dat is in feite een wonder. Een wonder dat nog

steeds niet goed begrepen wordt. Omdat men zich steeds opnieuw de vraag stelt hoe het leven uit de dode materie is ontstaan. Misschien is de vraagstelling dan ook verkeerd en moeten we ons eerder afvragen hoe de dode materie uit het leven ontstaat. Ons blikveld reikt nog niet veel verder dan de aarde zelf. We zien in de ons omringende heelal vooral dode materie: de planeten vertonen geen teken van leven. Toch merken we dat de kosmische ruimte vol leven zit: sterren en sterrenstelsels worden geboren en sterven. Kijken we op aarde zelf rond, dan zien we dat onze omgeving in grote mate uit het leven voortkomt. Het aardse landschap is voor een groot deel uit levende materie ontstaan. De kalk in de grond, in rotsen en gebergten is afkomstig van vroeger leven op aarde. De kalk is onmisbaar om de aarde vruchtbaar te maken, terwijl deze kalk zelf een neerslag van het leven is. Wat wij ervaren is dan ook: het leven bouwt materie op, en om deze materie met de aarde te verbinden moet het leven er zich uit terugtrekken. De dood moet intreden. Dan pas kan uit de materie het nieuwe leven ontstaan. Met deze gedachte komen we uit bij de zinvolle invulling van Pasen. Drie dagen voor Pasen wordt Goede Vrijdag gevierd. In Duitsland is dit feest véél wakkerder in het bewustzijn aanwezig omdat het een verplichte rustdag is. Bij ons gaat Goede Vrijdag bijna ongemerkt voorbij, wat in zekere zin jammer is, want op die dag vieren we hoe het leven zich overgeeft aan de dood, en daarmee zijn materiële omhulsel aan de aarde schenkt. Dat is Christus' dood aan het kruis. Op Pasen zelf vieren we hoe het leven zich weer meester maakt van de materie. Nieuw leven ontstaat uit dat wat uit vroegere levens is losgemaakt. Deze symboliek is voor kleuters en lagere schoolkinderen nog ongrijpbaar. Pas tegen het einde van de lagere school zijn kinderen zo ver dat ze inzicht krijgen in het functioneren van leven en dood in samenhang met de ontwikkeling van de aarde. Dan pas komen ze aan het moment waarop zij zelf in de keten van leven en dood deelnemen.